

регіонах (Полтавська та Київська області) показали значні відмінності у кількості фітофагів.

Подальші дослідження направлені на встановлення видового складу шкідників та корисних комах (паразитів та хижаків) *Panicum virgatum* L. та розробку моделей накопичення комплексу шкідників на цій енергетичній культурі.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Pidlisnyuk V.V., Zagirnyak M.V., Stefanovska T.R. (2010). Climate change. hortly about essential. Guide book. Kremenchug: Scherbatikch O.V. Press, Ukraine. 104 pages.
2. Sanderson M. A., R. L. Reed, S. B. McLaughlin, S. D. Wullschlegler, B. V. Conger, D.J. Parish, D. D. Wolf, C. Taliaferro, A. A. Hopkins, W. R. Ocumpaugh, M. A. Hussey, J. C. Read & C. R. Tishler. (1996). Switchgrass as a sustainable bioenergy crop. *Bioresour. Technol.* 56: 8393.
3. Lewadowska I., Scurlock J.M.O., Lindvalle E., Christou M. (2003). The development and current status of perennial rhizomatous grasses as energy crops in the US and Europe. *Biomass and Bioenergy* 25, pp 335361.
4. Gottwald R. & L. Adam. (1998). Results of entomological surveys and on the weed control in *Miscanthus* and other C4 plants. *Arch. Phytopathol. Plant Prot.* 31: 377386.
5. Трибель С.О. Оцінювання фітосанітарного стану полів/С. О. Трибель // *Агронорм*, 2011, № 3.-С.58-67.
6. Ma Z., Wood C.W., Bransby D.I. (2001). Impact of row spacing, nitrogen rate, and time on carbon partitioning of switchgrass. // *Biomass and Bioenergy*. 20: 413-419.
7. Parrish D.J., Fike J.H. (2005). The biology and agronomy of switchgrass for biofuels. *Crit Rev Plant Sci.* 24:423459.
8. Т.Р. Стефановська, С.В. Кучеровська, В.В. Підліснюк. Агроекологічна оцінка ризику вирощування свічграсу з урахуванням впливу шкідливих організмів // *Агроекологічний журнал*. К. 2012. С.125 - 127.

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто, яким чином вирощування проса лозоподібного впливає на формування його ентомологічного комплексу, і яка фітосанітарна ситуація може скластися при промислового вирощуванні свічграсу для виробництва біопалива. Наведені методи та результати досліджень ентомокомплексу свічграсу на 9 сортах в Полтавській та Київській областях.

АННОТАЦИЯ

В статье указывается, каким образом выращивание проса лозоподібного влияет на формирование его энтомологического комплекса, и какая фитосанитарная ситуация может сложиться при промышленном выращивании свічграсу для производства биотоплива. Приведены методики и результаты исследований энтомокомплекса свічграсу на 9 сортах в Полтавской и Киевской областях.

ANNOTATION

The article deals with impact of switchgrass cultivation on establishment of entomological complex and changing in phytosanitary status when commercially cultivated for biofuel production. Shown are research methods and results on nine switchgrass varieties in Poltava and Kiev regions.

ВЕРБОВИЙ ЛИСТОЇД (*CLYTRA LAEVISEULA* R.) НЕБЕЗПЕЧНИЙ ШКІДНИК ВЕРБИ Й ТОПОЛІ

САБЛУК В.Т., професор, Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків, СТЕФАНОВСЬКА Т.Р., к.с.-г.н., ЗАВАДА М.М., доценти, Національний університет біоресурсів і природокористування України

Вербовий листоїд належить до родини листоїдів - Chrysomelidae. Довжина тіла цих жуків 8,3-12,0 мм, ширина 4 мм. Тіло чорне, циліндричне або овальне, на кінцях тупо закруглене. Зверху тіло голе. Дуже рідко вершини надкрил або передньоспинка покриті волосками. Голова втягнута в передньоспинку. Передньоспинка чорна, блискача. Надкрила яскраві червоно-оранжеві або жовто-руді. На кожному надкрилі по 3 плями. Пляма на передній частині надкрил - маленька чорного кольору. Задні плями дуже часто злиті у поперекову широку перевязь, яка вузько переривається на шві. Вершина щитка не виступає над надкрилами.

Крім *Clytra laeviseula* у посадках верби та тополі може зустрічатись й інший листоїд - *Clytra guarinckat*. У цього виду задня пляма меншого розміру та округлої форми. Крім того, передньоспинка у *C. laeviseula* блискача з гладенькими краями, а у *C. guarinckata* має пунктировку.

Обидва види листоїдів мають широкий ареал від Іспанії до Монголії. Цикл їх розвитку однаковий - самки відкладають яйця в кінці липня в не-

ликих чохлах з екскрементів та власних виділень. Яйцецладка виглядає як шишка сосни. Самки розкидають яйцецладки по поверхні ґрунту здебільшого поблизу мурашників. Мурахи заносять їх в середину мурашників, використовуючи як будівельний матеріал.

Личинка розвивається у мурашнику протягом 2-х років та харчується виділеннями, які залишають мурахи. На третій рік у травні личинка заляльковується. Фаза лялечки триває 7-10 днів. Жуки, що відроджуються, літають у травні-липні. Вони поліфаги - живляться листками дерев здебільшого з родини розовітих - Rosaceae, а також інтенсивно заселяють вербу і тополь, грубо об'їдаючи їх

листовий апарат.

В Україні ці комахи були виявлені на посадках верби в умовах Полтавщини.

Контроль чисельності вербового листоїда здійснюється за допомогою хімічних обприскувань посадок верби і тополі. Зокрема, у промислових насадженнях цих біоенергетичних культур за виявлення значної щільності популяції фітофагів, слід провести обприскування рослин інсектицидами у рекомендованих для багаторічних насаджень нормах витрати за допомогою авіації.

БІБЛІОГРАФІЯ:

1. Warchalowski, A. (2003) Chrysomelidae. The leaf-beetles of Europe and the Mediterranean area. *Natura optima dux Foundation, Warszawa*, 600 pp.
2. Лопатин И. К. Жуки-листоеды Цен-

тральной Азии и Казахстана (Coleoptera, Chrysomelidae) // Л.:Наука, 1977. - 268 с.

3. Лопатин И. К. и др. Check list of leaf-beetles (Coleoptera, Chrysomelidae) of the Eastern Europe and Northern Asia. *Olsztyn, Mantis*, 2004. - 343 pp. (coauth. O.R. Aleksandrovich, A.S.Konstantinov

АНОТАЦІЯ

У статті розкриваються особливості біології небезпечного для посадок верби та тополі шкідника вербового листоїда (*Clytra laeviseula* R.), дається коротка характеристика способу контролю його чисельності.

АННОТАЦИЯ

В статье раскрываются особенности биологии опасного для посадок ивы и то-

поля вредителя ивового листоода (*Clytra laeviseula* R.), дается краткая характеристика способа контроля его численности.

ANNOTATION

The article highlights the peculiarities of biology of willow leaf beetle (*Clytra laeviseula* R.), which is dangerous pest for plantations of willow and poplar. Presented is brief description of method for controlling its number.